

Naslov originala

Antonio Tabucchi

NOCTURNE INDIEN

Copyright © 1984, Antonio Tabucchi

Copyright © ovog izdanja *Dereta*, 2024

Antonio Tabuki

Indijski noćurno

Prevod sa italijanskog

Ana Srbinović

Elizabet Vasiljević

 dereta

Ljudi koji loše spavaju
kao da nose neku krivicu: šta oni rade?
Vraćaju noć u stvarnost.

Moris Blanšo

Beleška

Osim što je posledica nesanice, ova knjiga je i jedno putovanje. Nesanica pripada onome ko je knjigu napisao, a putovanje onome ko je na njega krenuo.

Pa ipak, pošto sam lično posetio ista mesta koja je posetio protagonista ove avanture, činilo mi se prikladnim da navedem i njihov kratak pregled. Nisam sasvim siguran da li je tome doprinela iluzija da bi jedan topografski pregled mogao snagom realnosti da osvetli ovaj Nokturno u kojem se traga za jednom Senkom; ili pak neverovatna pretpostavka da bi jednog dana neki zaljubljenik u neobična putovanja mogao da ga upotrebi kao vodič.

Pregled mesta koja se pominju u ovoj knjizi:

1. *Hotel „Kadžuraho”*. Ulica Sukladži, bez broja, Bombaj.
2. *Bolnica „Brič Kendi”*. Bulabai Desai roud, Bombaj.
3. *Hotel „Tadž Mahal Interkontinental”*. Kapija Indije, Bombaj.
4. *Prenočište na železničkoj stanici. Stanica Viktorija, Glavna železnička stanica, Bombaj. Možete prenočiti ukoliko imate voznu kartu ili propusnicu indijske železnice.*
5. *Hotel „Tadž Koromandel”*. Nungambakam roud 5, Madras.
6. *Teozofsko društvo. Adajar roud 12, Adajar, Madras.*
7. *Autobuska stanica. Na putu Madras–Mangalore, oko 50 km od Mangalorea, nepoznata oblast.*
8. *Arsebispado e Kolečo de S. Boaventura. Na putu Kalangute–Panadži, Stara Goa, Goa.*
9. *Hotel „Zuari”*. Svatantra Pat, bez broja, Vasko da Gama, Goa.
10. *Plaža u Kalanguteu. Oko 20 km od Panadžija, Goa.*
11. *Hotel „Mandovi”*. Bandodkar Marg 28, Panadži, Goa.
12. *Hotel „Oberoj”*. Bogmalo Brič, Goa.

PRVI DEO

1.

Taksista je imao malu šiljatu bradu, mrežicu na kosi i repić vezan belom trakom. Pomislio sam da je Sik, jer su u mom vodiču upravo tako opisani. Taj vodič se zvao: *India, a travel survival kit*¹, kupio sam ga u Londonu, ponajviše iz radoznalosti, jer je o Indiji davao veoma bizarne i, na prvi pogled, površne informacije. Tek sam se kasnije uverio u to koliko je bio koristan.

Čovek je vozio prebrzo za moj ukus i svaki čas je ljutito trubio. Činilo mi se da koristi svaku priliku da očеше pešake, pri čemu bi mu se na licu pojavio neki neodređeni osmeh koji mi se nije dopadao. Na desnoj ruci nosio je crnu rukavicu, što mi se takođe nije dopadalo. Kada je ušao u Marin drajv, izgledalo je kao da se konačno smirio i bez žurbe se uključio u jednu od saobraćajnih kolona, onu do mora. Rukom u rukavici pokazao je palme na šetalištu duž obale i luk zaliva. „Ovo je Trobej”, rekao je, „a ispred nas je ostrvo Elefanta, ali odavde se ne vidi. Siguran sam da ćete želeti da ga posetite, brodići polaze svakog sata od Kapije Indije”.

¹ *India, a travel survival kit* (engl.) – Vodič za bezbedno putovanje kroz Indiju (Sve primedbe u knjizi dale su prevoditeljke).

Upitao sam ga zašto ide Ulicom marin drajv. Nisam poznao Bombaj, ali sam njegovu vožnju pokušavao da pratim na karti koju sam držao na kolenima. Tačke prema kojima sam se orijentisao bile su Malabar Hil i Čor, pijaca lopova. Moj hotel nalazio se između te dve tačke i da bi se do njega došlo, nije bilo potrebno da se prođe Ulicom marin drajv. Išli smo u suprotnom pravcu.

„Hotel u koji vi hoćete da idete nalazi se u siromašnoj četvrti”, rekao je snishodljivo, „a i roba je lošeg kvaliteta, turisti koji prvi put dolaze u Bombaj često završe na mestima koja nisu preporučljiva, vodim vas u jedan hotel koji odgovara gospodinu kao što ste vi”.

Pljunuo je kroz prozor i namignuo mi. „Tamo je roba prve klase.” Nasmejao se ljigavo, saučesnički, i to mi se još manje dopalo.

„Stanite ovde”, rekao sam, „smesta”.

On se okrenuo i snishodljivo me pogledao. „Ali ovde ne mogu”, rekao je, „gužva je”.

„Ja ću ipak izaći”, rekao sam otvorivši vrata.

On je naglo ukočio i otpočeo litaniju na nekom jeziku, verovatno maratskom. Bio je besan i verujem da reči koje je prosiktao nisu baš bile najljubaznije, ali ja se na to nisam obazirao. Sa sobom sam imao samo jednu malu torbu koju sam držao uz sebe, tako da čak nije bilo potrebno da izađe iz kola kako bi mi dao prtljag. Ostavio sam mu novčanicu od sto rupija i izašao na široki pločnik Ulice marin drajv, na plaži se odigravala neka religiozna svetkovina ili vašar, ko zna, video sam samo svetinu koja se tiskala oko nečega što se tamo događalo, na šetalištu su se okupljale skitnice, ležale su na niskom zidu ograde, dečaci koji su prodavali kojekakve sitnice, prosjaci. Tu je, takođe, bio i red motorizovanih rikši, uskočio sam u jednu žutu prikolicu prikačenu

za moped i doviknuo čovečuljku ime ulice u kojoj se nalazio moj hotel. On je pritisnuo pedalu i punom brzinom uključio se u saobraćaj.

„Kvart kaveza” bio je mnogo gori nego što sam očekivao. Poznavao sam ga s fotografija jednog čuvenog fotografa i mislio sam da sam spreman da se suočim s ljudskom bedom, ali fotografije uokviruju ono što vidimo u pravougaonik. A ono što vidimo, bez tog okvira, uvek je nešto sasvim drugo. Osim toga, to što sam video imalo je veoma neprijatan miris. Štaviše, mnogo različitih mirisa.

Kad smo ušli u kvart, dan je već bio na izmaku, i, samo što prošli jednom ulicom, iznenada, kao što se dešava u tropskim krajevima, pala je noć. Kuće u „Kvartu kaveza” uglavnom su napravljene od drveta i trske. Prostitutke izviruju kroz otvore na straćarama od loše sklepanih dasaka. Neke od tih straćara bile su tek nešto veće od stražarskih kućica. Tu su zatim bile barake i šatre sačinjene od krpa, verovatno dućani ili mesta gde se obavljala neka druga vrsta trgovine, osvetljene petrolejkama, ispred kojih su se okupljale grupe ljudi. Hotel „Kadžuraho”, međutim, imao je mali svetleći natpis i nalazio se gotovo na uglu jedne ulice sa zgradama od cigle. Hol, ako bih ga tako mogao nazvati, nije baš ulivao poverenje, premda je bio čist.

Mala, loše osvetljena odaja s visokim pultom, kao u engleskim pabovima, na oba kraja pulta stajala je lampa sa crvenim abažurum, a iza je sedela starija žena. Na sebi je imala raskošan sari, nokti su joj bili premazani tamnoplavim lakom, po izgledu je mogla biti Evropljanka, premda je na čelu imala jedan od onih znakova koje nose Indijke. Pružio sam joj pasoš i rekao da sam sobu rezervisao telegramom. Ona je klimnula glavom i s nametljivom marljivošću počela

da prepisuje moje podatke iz pasoša, a zatim mi je pružila formular da ga potpišem.

„Sa ili bez kupatila?“, upitala me je i navela mi cene.

Uzeo sam sobu s kupatilom. Učinilo mi se da u njenom izgovoru prepoznajem blagi američki akcent, ali nisam hteo da se time bavim dalje.

Rekla mi je broj sobe i pružila ključ. Privezak za ključeve bio je od providne plastike sa sličicom unutra koja se uklapala u stil hotela. „Želite li da večerate?“, upitala me je. Gledala me je pozdrivo.

Shvatio sam da ovo mesto nisu posećivali Zapadnjaci. Zasigurno se pitala šta ja tu radim, gotovo bez ikakvog prtljaga, nakon što sam poslao telegram sa aerodroma.

Rekoh da želim. Ta ideja mi nije bila naročito privlačna, ali bio sam veoma gladan i činilo mi se da nije baš pametno da se u ovo doba vrzmam po kvartu.

„*Dining room*² se zatvara u osam“, rekla je, „posle osam večeru služimo samo u sobama“.

Rekao sam da bih radije večerao dole, ona me je povela do zastora na drugom kraju predvorja, i tako sam ušao u jednu zasvođenu salu, s tamno ofarbanim zidovima, u kojoj su se nalazili niski stolovi. Gotovo svi stolovi bili su slobodni, a sala je bila u polumraku. Jelovnik je nudio beskonačan niz jela, ali sam potom, naručujući, od konobara saznao da su baš večeras ostali bez ičega. Imali su samo broj petnaest. Na brzinu sam pojeo pirinač i ribu, popio mlako pivo i vratio se u predvorje. Žena je još uvek sedela za pultom i činilo se da je obuzeta slaganjem raznobojnih kamenčića po neakvom ogledalu. Na malom divanu u uglu, pored ulaznih vrata, sedela su dva mladića veoma tamne puti, obučeni kao Zapadnjaci, u zvonastim pantalonama. Činilo se kao da me

² *Dining room* (engl.) – sala za ručavanje.

ne primećuju, ali ja sam odjednom osetio izvesnu nelagodnost. Stao sam ispred pulta i sačekao da ona prva progovori. To je i učinila. Izgovarala je brojeve bezbojnim i ravnodušnim glasom, u prvom trenutku je nisam shvatio, te sam je zamolio da ponovi. Bio je to cenovnik. Jedine brojke koje sam razumeo bile su prva i poslednja: od trinaest do petnaest godina tri stotine rupija, iznad pedeset godina pet rupija.

„Žene su u sali na prvom spratu”, dodala je.

Izvadio sam pismo iz džepa i pokazao joj potpis. Ime sam znao napamet, ali sam više voleo da ga vidi napisanog, kako ne bi došlo do nesporazuma. „Vimala Sar”, rekao sam. „Želim devojku koja se zove Vimala Sar.”

Bacila je hitar pogled ka dvojici mladića koji su sedeli na divanu.

„Vimala Sar više ne radi ovde”, rekla je. „Otišla je.”

„Gde je otišla?”, upitao sam.

„Ne znam”, odgovorila je, „ali imamo lepših devojaka od nje”.

Situacija nije slutila na dobro. Krajičkom oka razabrao sam da su se ona dvojica mladića malo uzmuvali, ali moguće je da mi se učinilo.

„Nađite mi je”, izgovorio sam brzo, „čekaću u sobi”. U džepu sam, srećom, imao dve novčanice od dvadeset dolara. Položio sam ih preko raznobojnih kamenčića i podigao svoju torbu. Dok sam se penjao uz stepenice, iznenadni strah me je nagnao da glasno kažem: „U mojoj ambasadi znaju da sam ovde”.

Soba je delovala čisto. Zidovi su bili zelenkaste boje i na njima su visile reprodukcije erotskih skulptura iz Kadžuraha, činilo mi se, ali nisam imao želju da to proveravam. Krevet je bio veoma nizak, pored njega je stajala jedna pohabana

fotelja i brdašce raznobojnih jastuka. Na noćnom stočiću nalazili su se raznorazni predmeti nedvosmislenih oblika. Skinuo sam se i uzeo čist veš. Kupatilo je bilo običan sobičak ofarban masnom bojom, a na vratima je visio plakat s plavušom koja jaše flašu koka-kole. Plakat je bio požuteo i umrljan insektima, plavuša je nosila frizuru *a la* Merilin Monro, u stilu pedesetih, što ga je samo činilo još apsurdnijim.

Tuš nije imao dršku, bila je to zapravo cev koja je štrčala iz zida i iz koje je u visini glave šikljao mlaz vode, ali već i sama pomisao na kupanje delovala mi je kao nešto najprivlačnije na svetu: iza sebe sam imao osam sati u avionu, tri sata čekanja na aerodromu i vožnju kroz Bombaj.

Ne znam koliko sam dugo spavao. Možda dva sata, možda i više. Kad me je kucanje na vratima probudilo, mahinalno sam pošao da otvorim, u prvom trenutku nisam čak ni znao gde se nalazim. Devojka je ušla uz šuštanje haljine. Bila je sitna i nosila je dražestan sari. Znojila se, i šminka joj se topila u uglovima očiju. Rekla je: „Dobro večer, gospodine, ja sam Vimala Sar”. Ostala je da stoji na sredini sobe, obojenog pogleda i opuštenih ruku, kao da je očekivala moju procenu.

„Ja sam Šavijerov prijatelj”, rekao sam.

Ona me je pogledala i ja sam shvatio da je veoma iznenađena. Njeno pismo je stajalo na komodi, gde sam ga, po ulasku u sobu, ostavio. Pogledala ga je i zaplakala.

„Kako je dospeo ovde?”, upitao sam. „Šta je radio ovde? Gde je sada?”

Ona je počela tiho da jeca i ja sam shvatio da sam postavio suviše pitanja odjednom.

„Smirite se”, rekao sam.

„Kad je saznao da sam vam pisala, strašno se naljutio”, rekla je.

„A zašto ste mi pisali?”

„Zato što sam pronašla vašu adresu u Šavijerovom imeniku”, rekla je ona, „znala sam da ste nekad davno bili veliki prijatelji”.

„Zašto se naljutio?”

Prinela je ruku ustima kao da je htela da obuzda plač.

„U poslednje vreme je postao zao”, rekla je, „bio je bolestan”.

„Ali čime se bavio?”

„Bavio se trgovinom”, rekla je ona, „ne znam, nije mi ništa pričao, nije više bio dobar”.

„Kakvom vrstom trgovine?”

„Ne znam”, ponovila je ona, „nije mi ništa pričao, ponekad bi danima ćutao, a onda bi iznenada postao veoma uznemiren i počeo bi da besni”.

„Kada je ovde došao?”

„Prošle godine”, rekla je ona, „došao je iz Goe, trgovao je s njima, a onda se razboleo”.

„Ko su to oni?”

„Oni iz Goe”, rekla je, „iz Goe, ne znam”. Sela je na divan pored kreveta, sad više nije plakala, činilo se da se smirila.

„Uzmite piće”, rekla je, „tamo je u ormariću, jedna flaša košta pedeset rupija”.

Otišao sam do ormarića i uzeo flašicu punu neke naranđaste tečnosti, liker od mandarine. „Ali ko su bili ti iz Goe?”, insistirao sam, „da li se sećate makar jednog imena, ičega?”

Ona je odmahнула glavom i ponovo počela da plače. „Oni iz Goe”, rekla je, „iz Goe, ne znam. Bio je bolestan”, ponovila je.

Na trenutak je ućutala i duboko uzdahnula. „Povremeno je izgledao kao da mu ništa nije važno”, rekla je, „čak ni ja.

Jedino što ga je zanimalo bila su pisma iz Madrasa, ali već sledećeg dana bio bi isti kao pre.”

„Kakva pisma?”

„Pisma iz Madrasa”, rekla je prostodušno, kao da je ta informacija već sama po sebi dovoljna.

„Ali od koga?”, insistirao sam, „ko mu je pisao?”

„Na znam”, rekla je, „neko udruženje, ne sećam se, nikada mi ih nije čitao”.

„A on, da li je odgovarao na ta pisma?”, propitivao sam.

Vimala se zamislila. „Da”, odgovorila je, „mislim da jeste, provodio je puno vremena pišući”.

„Molim vas”, rekao sam, „pokušajte da se setite, kakvo je to udruženje bilo?”

„Ne znam”, rekla je, „neko naučno udruženje, čini mi se, nisam sigurna, gospodine”. Ponovo je učutala, a zatim je rekla: „On je bio dobar, imao je dobre namere, ali mu je njegova priroda dodelila tužnu sudbinu”.

Ruke su joj bile skrštene u krilu, imala je duge i lepe prste. A onda me je pogledala sa izrazom olakšanja, kao da se nečega setila. „*Theosophical Society*”³, rekla je. I po prvi put se nasmešila.

„Čujte”, rekao sam, „ispričajte mi sve po redu, sve čega se sećate, sve što možete da mi kažete”.

Pružio sam joj još jedno piće. Ona ga je ispila i počela da priča. Bila je to dugačka priča, opširna, puna detalja. Pripovedala je o njima dvoma, o ulicama Bombaja, o prazničnim izletima u Basein i na Elefantu. A zatim o popodnevim u Viktorijinim vrtovima, gde su ležali na travi, o kupanjima na plaži Čoupati, na prvim monsunskim kišama. Saznao sam kako je Šavijer naučio da se smeje i čemu se smeja; i koliko je voleo zalaske sunca na Arapskom moru, dok su u

³ *Theosophical Society* (engl.) – Teozofsko društvo.

sumrak šetali obalom. Bila je to priča koju je ona brižljivo očistila od svega ružnog i žalosnog. Bila je to priča o jednoj ljubavi.

„Šavijer je puno pisao”, rekla je, „a onda je jednoga dana sve spalio. Bio je ovde, u ovom hotelu, uzeo je bakarni lavor i u njemu sve spalio”.

„Zašto?”, upitao sam.

„Bio je bolestan”, rekla je ona, „njegova priroda mu je dodelila tužnu sudbinu”.

Kada je Vimala otišla, noć je nesumnjivo bila na izmaku. Nisam ni pogledao na sat. Navukao sam zavese i legao na krevet. Pre nego što ću zaspati, do mene je izdaleka dopro neki vapaj. Možda je to bila molitva, ili prizivanje novog dana koji se upravo rađao.

Za izdavača
Dijana Dereta

Urednik
Kata Kaluđerović

Lektura i korektura
Vesna Crepuljarević

Likovno-grafička oprema
Marina Slavković

Prvo DERETINO izdanje

ISBN 978-86-6457-534-8

Antonio Tabuki
INDIJSKI
NOKTURNO

Tiraž
1000 primeraka

Beograd, 2024.

Izdavač / Štampa / Plasman: **DERETA doo**, Vladimira Rolovića 94a,
11030 Beograd, tel./faks: 011.23.99.077; 23.99.078, **www.dere.rs**
KNJIŽARA DERETA, Knez Mihailova 46, Beograd, tel.: 011.26.27.934, 30.33.503

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.131.1-31

ТАБУКИ, Антонио, 1943–2012

Индиски ноќтурно / Antonio Tabuki ; превод са италијанског Ана Србинић,
Елизабет Васиљевић. – 1. Деретино изд. – Београд : Дерета, 2024 (Београд :
Дерета). – 99 стр. ; 21 cm

Преведено према: Nocturne indien; насл. изворника: Notturmo indiano /
Antonio Tabucchi. – Тираж 1.000.

ISBN 978-86-6457-534-8

COBISS.SR-ID 139474953